

Utbildning för alla. Mångfald som en möjlighet i skolutbildningen.

Position Paper

Rapport angående utbildning

"Den inkluderande skolan måste känna igen och svara för de olika behov studenter har. Den måste anpassa sig efter olika stilar och hastigheter för inläring och tillförsäkra kvaliteten på undervisningen. Detta genom lämpliga val av ämnen, organiserade arrangemang, inlärningsstrategier samt användandet av resurser och nätverk i skolans omgivning". (UNESCO – Salamanca Verklaring)

Lärande är essentiellt i livet. Vi lär och utvecklas redan från början. Skolan är en nyckelplats för inläring och erbjuder en vid omfattning av individuell hjälp på ett organiserat sätt. En bra utbildning tillgodoser alla barn och ungdomar, med eller utan utvecklingsstörningar, samt ger dem kraft att reflektera och ta egna beslut. Enligt FNs konvention gällande rättigheter för personer med utvecklingsstörningar och FNs konvention gällande barns rättigheter, ska utbildning erbjuda möjligheter för varje barn eller ungdom att maximera hans eller hennes potential att utvecklas intellektuellt och socialt. Skolor är också sociala miljöer som ger barn och ungdomar en chans att möta jämlika och lära sig olika typer av saker från varandra. Självklart även att ha kul tillsammans. Inkluderande skolor är dock väsentliga för barn och ungdomar med utvecklingsstörningar. De är också väsentliga för att skapa ett inkluderande samhälle.

Utbildning är igenkännbart över hela världen som en fundamental mänsklig rättighet och finns permanent med i FNs konvention gällande rättigheter för personer med utvecklingsstörningar. Enligt artikel 24 bör det primära valet av utbildning styras av den inkluderande miljön. Det upprepar rätten till utbildning för barn med utvecklingsstörningar och uttrycker dessutom explicit mål för full inkludering i det ordinära skolsystemet. För att uppnå denna inkludering i det ordinära systemet måste staten tillmötesgå med nödvändiga medel.

Artikel 24 framför även att utbildningssystemet bör vara inkluderat på alla nivåer. Det uppmuntrar utvecklingsstörda barn och vuxna, som saknade dessa möjligheter när de var unga, att börja om i skolan igen på en valfri nivå där de är jämlika med andra. Barn med handikapp bör delta i fri grundskoleutbildning med bra kvalitet. Artikel 24 argumenterar för att ett inkluderat system bör tillhandahålla en resonabel anpassning, likväl som en bredd av effektiv individanpassad hjälp som möter rätt behov från alla typer av studenter.

Underförstått innebär inkluderad utbildning att barn och ungdomar, med behov av ökad hjälp för särskilda behov, även bör vara delaktiga i den utbildningsorganisation som är utvecklad för majoriteten av barn och ungdomar.

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #393/32
B-1050 Bruxelles
Tel.: +32-2-502.28.15
Fax.: +32-2-502.80.10
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

Barn och ungdomar med utvecklingsstörningar behöver skolutbildning, kanske mer än andra, eftersom saknad av lämplig utbildning ökar risken för fattigdom och uteslutning.

Denna rapport framhäver vad medlemmarna av Inclusion Europe tror är det viktigaste för personer med utvecklingsstörningar relaterat till skolutbildning samt lämplig inläring och miljö.

Mål för barn och ungdomar

För barn och ungdomar med utvecklingsstörningar är samma saker viktiga som för många andra. Av många anledningar är följande "normala" saker av speciellt intresse för dem.

- **Närheten av hemmet:** Att kunna gå i skolan i sin egen omnejd hindrar resande, och den resulterande kostnaden av energi, tid och pengar. Barn och ungdomar får också en större möjlighet för sociala kontakter och andra möjligheter under tiden utanför skolans timmar.
- **Växa upp med jämlika:** För barn och ungdomar med utvecklingsstörningar är det viktigt att växa upp tillsammans med jämlika, med eller utan utvecklingsstörningar. De får då förebilder såväl som fler möjligheter för personlig utveckling, kontakter samt integration i samhället och i olika grupper.
- **Säkerhet:** Barn och ungdomar med utvecklingsstörningar är mer sårbara än andra. En miljö som är fysiskt, socialt och emotionellt säkrad är för dem mycket viktigare än för andra.
- **Adekvat och anpassningsbar utbildning:** Barn och ungdomar med utvecklingsstörningar har ofta ett större behov än andra av en individuell utbildningsplan som tillmötesgår deras behov inom metodik, didaktik och inläring. Detta innefattar inlärningshastighet, ordningsföljd av ämnen, sammanhang, koncentration, grupparbete, maximering av potential och därtill även möjligheten av en jämlik livsstil med andra.
- **Val för barn och ungdomar:** Studenter med utvecklingsstörningar har rätten av aktuell information för att kunna välja, som deras jämlika, till exempel vilka ämnen de vill läsa.
- **Val för föräldrar:** Föräldrar bör ha möjligheten att kunna välja mellan ordinarie skolor eller specialklasser med en anknytning till konventionella skolor. De behöver tillräckliga och juridiskt tvingande rättigheter.
- **Livslång utbildning:** I dagens samhälle behöver alla livslång utbildning. Personer med utvecklingsstörningar behöver detta ännu mer för att upprätthålla deras kompetens och lära sig nya saker.

Mål för skolor

Skolor och deras personal bör vara förpliktigade att leverera rätt hjälp och behov till barn och ungdomar med utvecklingsstörningar samt till deras föräldrar.

- **Fysiska aspekter:** Barn och ungdomar med utvecklingsstörningar kan ha olika förenade handikapp såsom fysiska hinder. Skolinrättningar bör därför vara utformade från en fysisk synvinkel där alla rum bör vara tillräckligt stora för att barn och ungdomar som kanske använder en rullstol, eller andra mobila hjälpmedel, ska kunna få plats.
- **Tekniska hjälpmedel:** Handikapp kan ofta mer eller mindre kompenseras med hjälp av tekniska hjälpmedel. Skolor bör försäkra att alla möjliga hjälpmedel finns att tillgå.
- **Social hjälp:** Skolor är inte bara en plats för inläring utan även en mötesplats. Skolor bör därför skapa en bra atmosfär såväl som en planläggning som inbjuder barn och ungdomar till att mötas samt förena relationer och vänskap.
- **Kunskap och metoder:** Skolor har ansvaret och skyldigheten att erbjuda speciell kunskap och de olika metoder som behövs för barn eller ungdomar med handikapp.

Individuella läroplaner bör vara behovsbaserade snarare än resursbaserade.

- **Support för barn och ungdomar:** Skolor har skyldigheten att tillgodose aktuell information till alla studenter. Skolor måste marknadsföra en aktiv delaktighet för barn och ungdomar med utvecklingsstörningar i den vardagliga skolmiljön.
- **Villighet:** Skolor bör ta hänsyn till och beakta skickligheten och villigheten av personalen som undervisar och hjälper barn och ungdomar med ett handikapp. Lärare bör få hjälp för att möjliggöra en undervisning emot barn och ungdomar med signifikanta inlärnings- eller beteendestörningar.
- **Uppnå målen:** Skolor bör vara realistiska och explicita i vad de kan erbjuda. De bör vara klara i detta emot föräldrar. De bör kunna enas i ett skrivet dokument om vad som ska göras och hur detta ska evalueras.
- **Omsorg, pedagogisk och medicinsk omvårdnad:** I många europeiska länder finns omsorg i skolorna i form av medicinsk vård eller annan organiserad speciell vård. Detta krävs för alla barn och ungdomar, med eller utan utvecklingsstörningar, eftersom det hjälper dem att utvecklas så de kan nå sin fulla potential.
- **Skolor som samhälle:** Alla medlemmar av skolan – personal, föräldrar, barn och ungdomar – bör stödjas och förmodas vara delaktiga tillsammans med människor med utvecklingsstörningar.

Mål för regeringar

Regeringar har skylighet att tillgodose utbildning för alla barn och ungdomar. I detta avseende har regeringar extra skyldigheter emot barn och ungdomar med ett handikapp.

- **Skyldighet och rätt till utbildning:** Alla barn och ungdomar, inklusive dem med handikapp, har rätten och skyligheten till utbildning. Regeringar måste främja detta genom finansiering, byggnad och organisering av alla nödvändiga medel.
- **Juridiska skyldigheter för skolor:** Alla skolor bör enligt lagen ha skyligheten att utbilda alla barn och ungdomar, med eller utan ett handikapp.
- **Nätverk, kunskap, teknisk och läromässig hjälp:** Speciella ämnesval, kunskap och hjälp behövs för att undervisa barn och ungdomar med ett handikapp. Regeringar har skyldigheten att utveckla denna kunskap och hjälpa skolor på så sätt att skolor enkelt kan nå den hjälp de behöver för deras elever.
- **Finansiell hjälp:** Utbildning av barn och ungdomar med ett handikapp kostar ofta mer än utbildning av andra. Det bör finnas ett rättvist betalningssystem för skolor som bär dessa extra kostnader. Detta kan täcka fysiska aspekter, teknisk hjälp, omsorg eller hjälp för utbildningsmässiga behov.
- **Support för barn och ungdomar:** Regeringen har skylighet att tillgodose tillgänglig information så att människor med utvecklingsstörning känner till deras rättigheter gällande utbildning och hur de kan nå dem.
- **Support från föräldrar:** Utbildning kommer bara att vara framgångsrik tillsammans med föräldrar som jämlika partners i utbildningsprocessen. För att nå detta mål, måste föräldrar ha rätten till hjälp och rätten att vända sig till en självständig myndighet.
- **Lära hela livet:** Regeringar bör tillgodose finansiell och organisatorisk hjälp, så att människor med utvecklingsstörningar har, och utnyttjar, chansen att lära sig hela livet. Detta bör sträcka sig från de tidiga ungdomsåren, genom grundskolan, till resten av sitt vuxna liv.